

VARGA BERNADETT

Pénzügyi Jogi Tanszék

Témavezető: dr. Simon István tanszékvezető egyetemi docens

NEMZETKÖZI INFORMÁCIÓCSERE AZ ADÓJOGBAN

Bevezetés

Az utóbbi évtizedekben az adókijátszás illetve az adóelkerülés egyre jelentősebb problémává vált világszerte, amelyek esetén két érdek ütközik össze: az adózóé és az államé. Az adózók a számukra lehető legkedvezőbben kívánják alakítani az adóügyeiket, amit nagyban elősegít a világgazdaság globalizációja, illetve az Európai Unión belül az egységes belső piac kialakulása. Az egyes országok eltérő adószabályainak a kihasználásával is egyre könnyebbé vált az adózóknak, hogy a megtakarításaikat/befektetéseiket olyan államba helyezték át, amelyben a nem belföldi illetőségű adózókat mentesítik az adófizetés alól, ugyanakkor a jövedelem tulajdonosok e jövedelmeiket az illetőségük szerinti államban nem vallják be, ami azt eredményezi, hogy ott sem adóznak. Tehát kettős nem-adóztatási helyzetek alakulnak ki. Ezzel szemben az állam érdeke az alapvető pénzügyi forrásai biztosítása mellett, amelyet az adókijátszás és adóelkerülés alapjaiban és alá, az adórendszer legfontosabb tulajdonságainak, az igazságosságának és hatékonyságának biztosítása, melyek – főleg a horizontális igazságosság¹ – szintén sérülnek az ilyen adózói magatartások miatt. Mindemellett sérelmet szenved az államok azon igénye is, hogy a belföldi illetőségű adózók a világjövedelmük után adózzanak.

Az adókijátszás és az adóelkerülés jelentős kárt okoz szinte minden államnak, amit látványosan szemléltet a brit Richard Murphy által, az Európai Parlament számára készített kutatás eredménye. Eszerint az Európai Unió államainak az adókijátszás és az adóelkerülés évente összesen 1000 milliárd euró kárt okoz, ami több mint az Európai Unió államainak egészségügyre fordított költségvetése.²

Az adózók és az államok lehetőségei nem azonosak, mert amíg az adózók a vagyonukat/jövedelmeiket globálisan képesek kezelni, addig az államok adóhatóságai adóztatással összefüggő mozgásteret korlátozott, az nem lépheti át az országhatárokat.³

Az államok a gazdasági érdekeik megvédése érdekében számos intézkedést kezdeményeztek az adókijátszás és adóelkerülés megakadályozására. Ezen intézkedések

---

¹A horizontális igazságosság azt követeli meg, hogy az azonos teljesítőképességgel, adózási képességgel rendelkezők azonosan adózzanak. FÖLDES 2007. 354.

²MURPHY 2012. 2.

³ÖNER 2011. 123.

legfontosabb példájának tekinthető az adóügyi információcsere,⁴ ami a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development, továbbiakban: OECD) szerint az egyik leghatékonyabb formáját jelenti a nemzetközi együttműködésnek, amely biztosítja az adóztatási jog államok közötti megfelelő megosztását,⁵ és kiemelkedő jelentőséggel bír az adórendszerek integritásának védelmében is.⁶ Az információcsere az elmúlt évtizedben és különösen a gazdasági válságot követő években a nemzetközi szinten kiemelt figyelmet kapott, azzal mind az Európai Unió, mind a nemzetközi szervezetek és az egyes nemzetállamok is kiemelten foglalkoznak. Az információcsere olyan eszközt ad a hatóságok kezébe, mely révén az államok jogosulttá válnak arra, hogy információkat gyűjtsenek a belföldi illetőségű adózóik más államban (forrásállam) folytatott tevékenységéről, és ennek a segítségével hatékonyabban érvényt tudjanak szerezni saját belső adójogszabályaiknak az adózók jogainak egyidejű tiszteletben tartása mellett. Az információcsere felvet néhány adatvédelmi, illetve banktitokkal összefüggő kérdést is, amelyekre azonban nem kívánok jelen tanulmányban kitérni.

Az adóhatóságok közötti információcsere három fajtája különböztethető meg: a spontán, a megkeresésre történő és az automatikus információcsere. A továbbiakban röviden e formákat mutatom be azzal, hogy az elemzés középpontjába az automatikus információcserét helyezem.

II. Spontán információcsere

A spontán információcsere esetén az egyik állam adóhatósága eseti jelleggel, nem rendszeresen a másik állam adóhatóságának úgy továbbít előreláthatólag releváns információkat, hogy azokat a másik adóhatóság előzetesen nem kérte.⁷ Tipikus példája lehet a spontán információcsere az az eset, amikor egy adózó olyan adócsökkentési lehetőséget vagy adómentességet vesz igénybe az egyik tagállamban, amely egy másik tagállamban adónövekedéssel vagy adókötelezettség keletkezésével jár.⁸ A spontán információcsere hatékonysága nagyban függ attól, hogy az adóhatóságok hogyan képesek azonosítani a másik állam számára jelentőséggel bíró információkat.⁹

---

⁴ MOZO 2012. 233.

⁵ OECD, Manual on the Implementation of Exchange of Information Provisions for Tax Purposes, Module on General and Legal Aspect of Exchange of Information: Approved by the OECD Committee on Fiscal Affairs on 23 January 2006, Para 7. 4., elérhető: <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/36647823.pdf> (letöltve: 2014.06.09.)

⁶ TELLO 2014. 88.

⁷ OECD Manual on the Implementation on Exchange of Information Provisions for Tax Purposes, Module on Spontaneous Exchange of Information, Approved by the OECD Committee on Fiscal Affairs on 23 January 2006, 3. o., elérhető: <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/36647914.pdf> (letöltve: 2014.06.09.)

⁸ Adómegállapítási jogsegélyről szóló 2011/16/EU irányelv 9. cikk (1) bekezdés b) pont

⁹ OECD, Manual on the Implementation of Exchange of Information Provisions for Tax Purposes,

III. Megkeresésre történő információcsere

A megkeresésre történő információcsere esetén az egyik állam illetékes hatósága (megkereső hatóság) az előtte folyamatban lévő eljáráshoz kapcsolódóan kér információt egy másik állam hatóságától (megkeresett hatóság). A legtöbb állam bilaterális adóegyezménye, amelyet az OECD kettős adóztatás elkerüléséről szóló Modellegyezménye¹⁰ alapján kötöttek meg, illetve a bilaterális információcsere egyezmények, amely az OECD keretében létrejött információcsere-modellegyezményt¹¹ követik, alapvetően csak a megkeresésre történő információcsere követelik meg, így ez tekinthető jelenleg az információcsere legelterjedtebb formájának.¹²

IV. Automatikus információcsere

Az automatikus információcsere alatt az államok közötti rendszeres információcsere érjük. Az automatikus információcsere előnyei között említhető, hogy az alkalmazásával olyan adóelkerülési helyzetek is észlelhetők, amelyekről az adóhatóságok korábban semmilyen információval nem rendelkeztek, így szóba sem kerülhetett a másik állam adóhatóságának a megkeresése. Az információcsere ezen módjának elrettentő hatása is lehet, ami révén növekedhet az adózók önkéntes jogkövetése, mindamelllett, hogy arra ösztönzi az adózókat, hogy megfelelően tegyenek eleget az adókötelezettségeiknek (főleg a bejelentési kötelezettségüknek), ezzel is növelve az állam adóbevételeit. Néhány állam esetén további előnyként említhető, hogy az információcsere keretében megkapott adatokat automatikusan fel tudják használni az adóbevallások elkészítésénél.¹³

A továbbiakban röviden elemzem az Európai Unió keretében bevezetett Megtakarítási irányelvet, mint az első, államok széles köre által alkalmazott automatikus információcsere-rendszert, majd az Amerikai Egyesült Államok által megalkotott FATCA szabályokat.

Module on General and Legal Aspect of Exchange of Information: Approved by the OECD Committee on Fiscal Affairs on 23 January 2006, Para 18. 7.; elérhető: <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/36647823.pdf> (letöltve: 2014.06.09.)

¹⁰ OECD Model Tax Convention on Income and on Capital, http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-2010_9789264175181-en#page1 (letöltve: 2014.07.07.)

¹¹ Modelagreement on exchange of information on tax matters, developed by the OECD Global Forum Working Group on Effective Exchange of Information, <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/2082215.pdf> (2014.07.07.)

¹² SPENCER 2006. 92.

¹³ OECD: Automatic Exchange of Information, What it is, How it works, Benefits, What remains to be done, 23/7/2012., 19.

http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/AEOI_FINAL_with%20cover_WEB.pdf (letöltve: 2014.06.09.)

1. Megtakarítási irányelv: 2003/48/EK irányelv¹⁴

Az Európai Unió Tanácsa 2003. június 3-án fogadta el a megtakarításból származó kamatjövedelem adóztatásáról szóló 2003/48/EK irányelvet, mely 2005. július 1-jén lépett hatályba. Az irányelv elfogadását nehezítette, hogy az egyes tagállamok másként kívánták megoldani a kamatjövedelmek adóztatását. Ennek megfelelően az irányelvben kompromisszumos megoldást rögzítettek, amely fő szabályként az *automatikus információcsere*t és az illetőség államában való adóztatást tartalmazza, de kivételesen, néhány állam esetén a *forrásadóztatás* alkalmazandó.¹⁵ Az információcsere vonatkozó szabályok alapján a kifizetők éves rendszerességgel küldik az illetőségük szerinti állam adóhatóságának a magánszemélyek bankszámláin keletkező kamatjövedelmekről az információkat, melyeket adóhatóság továbbít a magánszemély illetősége szerinti állam adóhatóságának.¹⁶ A forrásadó rendszerben – amit pl. Ausztria egyszerű és hatékony technikának tart – a forrásországok kifizetői az általuk egy másik tagállamban belföldi illetőséggel rendelkező adózónak („haszonhúzó”) kifizetett kamatból – jelenleg – 35 %-os forrásadót vonnak le, melyet át kell utalniuk a saját tagállamuk adóhatóságának, amelyek ezen levont forrásadó összegének 75 %-át továbbítják annak a másik tagállami adóhatóságnak, amelynek a haszonhúzója számára történt a kamatfizetés.¹⁷

Az irányelv célja az egyik tagállamból eredő kamatjövedelmek tényleges adóztatásának a biztosítása a haszonhúzó¹⁸ illetősége szerinti másik tagállamban.¹⁹ Az illetőség államában való adóztatáshoz nélkülözhetetlen az információcsere, aminek feltétele a kifinomult csere infrastruktúra.²⁰

Az automatikus információcsere szabályokat vizsgálva az állapítható meg, hogy ennek alkalmazása révén a kamatjövedelem utáni adófizetési kötelezettség az EU-n belül nem kerülhető el, bár az irányelv nem ír elő a tagállamok számára harmonizációs kötelezettséget a kamatjövedelem adóztatására, valamint nem kötelezi őket, hogy a kapott információk alapján ténylegesen adóztassanak is.²¹ Tehát maga az irányelv csak a kifizetőkre (jelenteni kell a kamatfizetést az illetékes hatóságnak) és az adóhatóságokra (információcsere) telepít egységes kötelezettséget, ami attól független, hogy az illetőség államában a kamatjövedelem adóköteles-e vagy sem. Az Irányelv értelmében az automatikus információcsereben jelenleg – Ausztria és Luxemburg kivételével – valamennyi tagállam részt vesz. Belgium 2011. január 1-jétől lépett be az automatikus

---

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1401260313606&uri=CELEX:02003L0048-20070101> (letöltve: 2014.06.09.)

¹⁵ VANISTENDAEL 2009. 153.

¹⁶ Megtakarítási irányelv 8-9.cikkek

¹⁷ Megtakarítási irányelv 11-12. cikke

¹⁸ Megtakarítási irányelv 2. cikk

¹⁹ VANISTENDAEL 2009. 154.

²⁰ TERRA-WATTEL 2008. 626.

²¹ VANISTENDAEL 2009. 153.

információcserébe. Luxemburg 2015. január 1-jétől szintén áttér az automatikus információcserére, Ausztria viszont továbbra is a banktitok intézményét védve elutasítja az információcserét. Fontos megjegyezni, hogy az Európai Unió függő vagy társult területei (Csatorna-szigetek, pl. Jersey, a Man-sziget és karibi területek, pl. Kajmán szigetek) az Irányelv alapján szintén alkalmazzák az automatikus információcsere szabályait, de az átmeneti időszak²² alatt legalább a forrásadóztatásra kötelesek.²³ Az európai mini államok (San Marino, Liechtenstein, Monaco, Andorra) és Svájc az Európai Unióval a Megtakarítási irányelvben foglaltakkal egyenértékű megállapodást kötöttek, ami legalább forrásadóztatási kötelezettséget ró rájuk.²⁴ Az irányelv ilyen jellegű „kiterjesztett” alkalmazásához az Európai Unión belül forrásadóztatást alkalmazó államok ragaszkodtak, ugyanis ez biztosítja számukra, hogy nem kerülnek versenyhátrányba az egyéb pénzügyi központokkal szemben, ugyanis a „kiterjesztett” alkalmazás hiányában az általuk kötelezően alkalmazandó forrásadóztatás miatt a tőke átáramlására lehetett volna számítani az említett országokba és területekre. A forrásadóztatással szintén nem kerülhető el az adózás, de a haszonhúzó számára továbbra is biztosított az anonimitás, mert a forrásország kifizetői rá vonatkozóan semmilyen információt nem továbbítanak. A forrásadóztatást alkalmazó államok számára a forrásadóztatás előnye többek között, hogy így továbbra is fenn tudják tartani a belső jogukban rögzített banktitok szabályokat, illetve ennek az átutalásával jelenleg még eleget tudnak tenni az EU által elért kötelezettségeknek, valamint, hogy ők az automatikus információcsere révén kapnak információkat. A többi uniós állam szempontjából a forrásadóztatás nem minősíthető egységesen előnyösnek. Azon államok esetében, amelyekben alacsony személyi jövedelemadó terheli a kamatjövedelmet – példaként Magyarország hozható fel – a kifizetett kamatról levont 35 %-os forrásadó egyfajta büntető adónak is minősíthető, amely kizárólag az adóelkerülőket sújtja. Azon államok esetén, amelyeknél a személyi jövedelemadó mértéke progresszíven emelkedik, és így az adómérték meghaladhatja a 35 %-ot – például Franciaország esetén a legmagasabb adókulcs 45 %-os –, problémaként merülhet fel a forrásadóztatás, mert így a haszonhúzó egyrészt kevesebb adót kell, hogy fizessen, másrészt még az anonimitása is fennmarad. Az adózók annak érdekében, hogy elkerüljék 35 %-os forrásadót, kérhetik a forrásországbeli kifizetőket, hogy az adataikat továbbítsák az államuk adóhatóságához (ún. „önkéntes közzétételét”), amely továbbítani fogja az adatokat az illetőség államának, így szintén megvalósul az információcsere. Ha az adózó hozzájárul az adatainak továbbításához, akkor az illetősége szerinti államnak biztosítania kell a kettős adóztatás elkerülését, így például Magyarország a levont forrásadó összegét (annak 75 %-át, amit megkapott a forrásországtól kiegészíti a forrásországnál maradó 25 %-kal) jóváírja az adózó adószámláján.²⁵ A forrásadóztatás jelentőségét mutatja, hogy 2010-ben Svájc az EU tagállamok számára több mint 330

---

²² Megtakarítási irányelv 10. cikk (2)

²³ Megtakarítási irányelv 17. cikk (2) ii.

²⁴ Megtakarítási irányelv 17. cikk (2) i.

²⁵ Az adózás rendjéről szóló 2003. évi CXII. törvény 7. sz. melléklet 15. pont.

millió eurót utalt át, mint levont forrásadót,²⁶ illetve Magyarországnak a 2008-2009-es években évente közel 1 milliárd forint bevételt jelentett a magyar magánszemélyek külföldi kamatjövedelméből levont forrásadó.²⁷

A Megtakarítási irányelv 2014-ig számos joghézagot tartalmazott, amelyeket az Európai Bizottság is észlelt, ennek megfelelően 2008-ban²⁸ az irányelv módosítására tett javaslatot.²⁹ 2008-ban és az azt követő években nem sikerült a módosításokat hatályba léptetni, egészen 2014 márciusáig kellett várni arra, hogy a látható joghézagok egy részét megszüntetessék, ugyanis ekkor fogadták el a megtakarítási irányelv módosításáról szóló 2014/48/EU irányelvet.³⁰ A kiskapuk megjelentek többek között az irányelv területi, személyi és tárgyi hatályában. A területi hatállyal összefüggésben a legfőbb kritika abból származott, hogy az irányelv csak az EU-n belüli, közvetlen kamatfizetésekre terjedt ki, ha a haszonhúzó valamely tagállamban belföldi illetőséggel rendelkezik, és nem alkalmazandó az olyan kifizetésekre, amelyek egy Unión kívüli államból érkeznek, vagy azokra sem, amelyeket az Unióból egy harmadik államban belföldi illetőséggel rendelkező haszonhúzónak fizetnek ki. A módosítás ezt a problémát részben megoldotta, ami egyben a személyi hatály bővítését is jelentette. Ugyanis egyfajta „átláthatósági” (look-through) megközelítést alkalmaz az olyan kifizetések esetén, amelyeket a kifizető egy az irányelv illetve az azzal egyenértékű megállapodások területi hatálya alá nem tartozó országban letelepedett vagy tényleges üzletvezetési hellyel rendelkező társaságnak fizet ki, amely társaságnak tényleges tulajdonosa egy az EU valamely tagállamában illetőséggel rendelkező személy. Ilyenkor a haszonhúzónak ezt a 3. állambeli társaság tulajdonosát kell tekinteni, tehát úgy kezeli az irányelv, mintha közvetlenül neki – a 3. állambeli társaság közbeiktatása nélkül – fizették volna ki a kamatot.³¹ Viszont egyáltalán nem oldotta meg azokat a problémákat, amelyek abból származnak, hogy a magánszemélyek a megtakarításaikat Európán kívüli (pl.: Hongkong, Szingapúr) pénzügyi központokba viszik. A személyi hatállyal kapcsolatos legfőbb probléma abban áll(t), hogy az irányelv kizárólag a magánszemélyekre, mint haszonhúzókra terjed ki és jogi személyekre nem. Ezt a problémát sem oldotta meg a módosítás. Végül az irányelv *tárgyi hatálya* csak olyan kamatfizetésekre terjedt ki, amelyek a követelésekben történő közvetlen befektetésekhöz kapcsolódnak, és nem alkalmazhatók az olyan megtakarítási formákra, mint egyes életbiztosítási termékek vagy egyes innovatív pénzügy termékek. Ezt a

---

²⁶ EU SAVINGS TAX RULES AND SAVINGS AGREEMENTS WITH THIRD COUNTRIES - MEMO/12/353 15/05/2012 elérhető: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-353_en.htm (2014.06.09.)

²⁷ MÉSZÁROS 2011. 69.

²⁸ Megtakarítási irányelv 18. cikke alapján a Bizottság három évente jelentést küld a Parlamentnek az irányelv alkalmazásáról, az első jelentéstételre 2008-ban került sor.

²⁹ Javaslat: A Tanács irányelve (2008. november 13.) a megtakarításokból származó kamatjövedelem adóztatásáról szóló 2003/48/EK irányelv módosításáról (**COM(2008) 727** végleges)

³⁰ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.111.01.0050.01.ENG (ltöltve: 2014.06.09.)

³¹ Megtakarítási irányelvnek a 2014/48/EU irányelvvel egységes szerkezetbe foglalt változata 2. cikk (3) bek.

problémát viszont a módosítás kiküszöbölte. Ugyanis már nemcsak a kamatra, hanem azzal lényegében egyenértékű minden jövedelemre kiterjed, és az olyan életbiztosítási szerződésekre is, amelyek hozama több mint 40%-ban függ a megtakarítási irányelv hatálya alá tartozó kamatjövedelmektől.³²

2. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act

Az amerikai kormányzat 2010-ben fogadta el a külföldi számlák adómegfeleléséről szóló törvényt, a FATCA szabályait, mely végrehajtási szabályai 2013 februárjában jelentek meg, és 2014. július 1-jétől fokozatosan lépnek hatályba. A FATCA elsődleges célja az amerikai állampolgárok adókerülésének megakadályozása, lehetőséget teremtve az amerikai adóhatóságnak (Internal Revenue Service (IRS)), hogy felfedje és megadóztassa az amerikaiak külföldi számlákon tartott vagyonát.³³

A FATCA szabályainak való megfeleléshez a külföldi pénzügyi intézményeknek (foreign financial institutions, rövidítve: FFIs), amelyek rendelkeznek amerikai ügyfelekkel vagy amerikai befektetésből származó jövedelemmel, illetve kezelik azt, regisztrálniuk kell az amerikai adóhatóság által megadott internetes felületen annak érdekében, hogy együttműködő intézményekké válhassanak. A regisztrációnak 2014. április 25-ig kellett megtörténnie ahhoz,³⁴ hogy az amerikai adóhatóság első, együttműködő intézményi listájára felkerüljenek. A megállapodás alapján a külföldi pénzügyi intézményeknek ügyfél-azonosítási – az amerikai számlatulajdonosokra kiterjedő – jelentéstételi³⁵ kötelezettsége keletkezik, amelyeket közvetlenül kell az amerikai adóhatóság számára teljesíteniük. Ha a külföldi pénzügyi intézmény nem köt megállapodást az IRS-selakkor a hozzá – akár amerikai állampolgár, akár nem amerikai állampolgár számlájára – fizetett amerikai forrású jövedelmekből – pl. amerikai részvény, értékpapír értékesítésből származó bevétel, illetve amerikai társaságtól származó osztalék, kamat, illetve jogdíj fizetések esetén – 30 %-os forrásadó levonási kötelezettsége keletkezik.³⁶ A külföldi pénzügyi intézmények mellett a nem pénzügyi külföldi intézményeket (non-financial foreign institutions, rövidítve: NFFEs) is kötelezettségek terhelik, ami alapján kötelesek azonosítani a jelentős amerikai tulajdonosaikat, bár nem kötelesek az amerikai adóhatósággal megállapodást kötni.³⁷

A külföldi pénzügyi intézmények számára a FATCA szabályainak való megfelelés nagy anyagi és adminisztrációs terheket jelent, ezért több állam is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a FATCA célkitűzései az adóhatóságok közötti automatikus

---

³² Megtakarítási irányelvnek a 2014/48/EU irányelvvel egységes szerkezetbe foglalt változata 6. cikke

³³ CRACEA 2013. 565.

³⁴ <http://www.irs.gov/uac/Newsroom/IRS-Opens-Online-FATCA-Registration-System> (2014.07.10)

³⁵ Az ügyfél-azonosítási és jelentéstételi kötelezettségük kiterjed az ügyfél nevére, címére, adóazonosító jelére, valamint a számla számára és a egyenlegére.

³⁶ BRODZKA 2013. 517.

³⁷ TELLO 2014. 91.

információcserével is megvalósíthatók, ami révén a külföldi pénzügyi intézmények mentesülnek az egyéni megállapodás kötési kötelezettség alól. Az Európai Bizottság kezdetben azt ajánlotta az Amerikai Egyesült Államoknak, hogy kössenek a Megtakarítási irányelvvel egyenértékű megállapodást, ami az Európai Bizottság szerint ugyanúgy biztosítaná a FATCA szabályokkal elérhető előnyöket, melyet az Egyesült Államok azzal utasított el, hogy a Megtakarítási irányelv tárgyi és személyi hatálya túlzottan szűk.³⁸ Ennek megfelelően az Amerikai Egyesült Államokkal kormányközi megállapodások (intergovernmental agreements, röviden: IGA). Az Egyesült Államok és más államok (Németország, Spanyolország, Egyesült Királyság, Franciaország és Olaszország) együttműködése alapján³⁹ két kormányközi megállapodás mintát dolgoztak ki a FATCA szabályainak végrehajtására.⁴⁰ Az első modell megállapodás (ún. teljes megállapodás) alapján az adott állam illetékes hatósága továbbítja automatikus információcsere keretében a pénzügyi intézményektől beérkezett adatokat az amerikai adóhatóságnak, mely információcsere lehet kölcsönös.⁴¹ Ezt a mintát követi a Magyarország és az Amerikai Egyesült Államok által megkötött megállapodás.⁴² A másik modell kormányközi megállapodás (ún. korlátozott megállapodás) alapján a partner állam arra vállal kötelezettséget, hogy a joghatósága alá tartozó pénzügyi intézmények fogják közvetlenül továbbítani a releváns információkat az amerikai adóhatóságnak.⁴³ Ezt a mintát követi például a Svájc és az Amerikai Egyesült Államok közötti megállapodás.⁴⁴

Láthatók az Amerikai Egyesült Államok számára a FATCA által biztosított előnyök (pl.: így megvédhető az amerikai adóalap), és megállapítható néhány nemzetközi szinten megjelenő előny is (pl.: alkalmas a nemzetközi adócsalás elleni harcra és erősíti az átláthatóságot a nemzetközi pénzügyi folyamatokban).⁴⁵ A FATCA ellenzői ugyanakkor – akik a FATCA célját, mint az adótörvények lehető legteljesebb betartását és az átláthatóságot, jogosnak és méltányolhatónak tartják – rámutatnak arra, hogy a teljes FATCA koncepció gazdasági szempontból meglehetősen megkérdőjelezhető.⁴⁶ Ugyanis összevetve a FATCA szabályozásból származó előnyöket a hozzá kapcsolódó költségekkel, az állapítható meg, hogy az előnyök elenyészőek a költségekkel szemben.⁴⁷ Mindezek mellett további alapvető kérdésként merült fel főleg a

---

³⁸ BRODZKA 2013. 518.

³⁹ TELLO 2014. 92.

⁴⁰ <http://www.irs.gov/Businesses/Corporations/FATCA-Governments> (2014.06.10.)

⁴¹ Uo.

⁴² Magyarország a térségben elsőként 2014. február 4-én kötötte meg az USA-val a kormányközi megállapodást, amit a 2014. évi XIX. törvénnyel hirdettek ki.

⁴³ BRODZKA 2013. 518.

⁴⁴ <http://www.treasury.gov/resource-center/tax-policy/treaties/Pages/FATCA-Archive.aspx> (2014.06.10.)

⁴⁵ BRODZKA 2013. 519.

⁴⁶ Uo.

⁴⁷ Swiss-American Chambers of Commerce: FATCA: US legislation with broad consequences for many (http://www.amcham.ch/members_interests/p_business_ch.asp?s=7&c=1 (letöltve: 2014.06.09.) – A szabályok átültetésével összefüggő költségek az összes külföldi pénzügyi intézmény részvétele esetén 500-1000 milliárd dollárra, a folyamatosan jelentkező költségek 10-30 milliárd dollárra tehetőek, míg a

kormányközi megállapodások megkötését megelőzően, hogy ezt az amerikai jogból származó szabályozást a külföldi pénzügyi intézményeknek miért kell alkalmazniuk? Erre Antoine de Thibault szerint az az egyszerű válasz adható – bár ezt nem tekinti kielégítőnek –, hogy ezek a pénzügyi intézmények nem engedhetik meg maguknak, hogy ne legyenek jelen az Egyesült Államok pénzpiacán és, hogy ne ajánljanak amerikai pénzügyi termékeket az ügyfeleiknek.⁴⁸

Meg kell vizsgálni azt is, hogy a kormányközi megállapodást kötő államok számára a kormányközi megállapodás milyen előnyökkel vagy éppen hátrányokkal jár. A kormányközi megállapodás egyik legfőbb előnyeként említhető, hogy megoldja a belső/hazai joguk és FATCA közötti konfliktusokat, amik főleg az adatvédelmi és titoktartási szabályokkal összefüggésben merültek fel. Ugyanis az Európai Unió joga⁴⁹ és a tagállamok belső adatvédelmi joga sem engedi meg a pénzügyi intézményeknek, hogy a FATCÁ-ban szabályozott személyes adatokat, amelyek egyben banktitoknak is minősülnek, továbbítsanak az amerikai adóhatóságnak.⁵⁰ Szintén előnyként említhető, hogy megkötésük révén a külföldi pénzügyi intézményeknek nem kell külön-külön megállapodást kötniük az amerikai adóhatósággal, hanem automatikusan együttműködő intézményekké válnak. Az ún. teljes megállapodás előnyeként rögzíthető a kölcsönösség, ami alapján erősödhet a külföldi államokban az adómorál. A FATCA hátrányai között említhető a kölcsönösséggel összefüggésben, hogy ez nem valósul meg teljes mértékben, ugyanis az Egyesült Államokat és a szerződő partnereit nem teljesen azonos jogok illetik meg, és ugyanez igaz a kötelezettségekre is.⁵¹ További hátrány, hogy a kormányközi megállapodások nem foglalkoznak a nem-pénzügyi külföldi intézményekkel, amelyeket ugyancsak terhel információszolgáltatási kötelezettség, így nem is oldják meg az információszolgáltatásukkal összefüggő adatvédelmi problémákat.⁵²

Záró gondolatok

Kétségtelen, hogy az adóelkerülés és az adókijátszás a jelenkor legnagyobb adójogi problémái közé tartoznak, amelyek egyoldalúan, a nemzetállamok szintjén nem oldhatók meg. Ezt támasztja alá az is, hogy az Egyesült Államok a FATCA szabályokat, a kezdeti kizárólag unilaterális megoldás helyett, kormányközi megállapodások megkötésével kívánja érvényre juttatni. A Megtakarítási irányelvvel kapcsolatban ki kell emelni, hogy elengedhetetlen volt annak 2014-es módosítása, de a célját csak akkor

---

szabályozásból származó plusz adóbevétel 10 év alatt 8,5 milliárd dollárra becsülhető.

⁴⁸ DE THIBAUT 2013. 27.

⁴⁹ European Data Protection Directive 95/46/EC

⁵⁰ BRODZKA 2013. 518.

⁵¹ MUKADI 2013. 147. A szerző az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság közötti megállapodást – 2. cikk (a) és (b) bek. – vizsgálva jutott erre a következtetésre.

⁵² TELLO 2014. 93.

tudná teljes mértékben elérni, ha sor kerülne a területi hatályának világméretű kiterjesztésére, illetve a forrásadóztatás teljes megszüntetésével kizárólag az automatikus információcsere lenne alkalmazandó. A FATCA-val kapcsolatban rögzíteni kell, hogy az újdonsága miatt még nem tudott a gyakorlatban bizonyítani, így azt igazán csak akkor lehet majd értékelni és elemezni, ha akár a kormányközi megállapodások, akár az IRS-sel kötött megállapodások alapján ténylegesen megindul az információcsere. Az automatikus információcserevel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a jövőben további előretörésére lehet számítani, ugyanis az OECD idén új, az automatikus információcsere vonatkozó nemzetközi sztenderdet dolgozott ki,⁵³ amit a G20 országok pénzügyminiszterei is jóváhagytak⁵⁴, és 2014 májusában az OECD Miniszteri Tanács ülésén olyan nyilatkozatot fogadtak el, melyben az új sztenderd alkalmazását ajánlják az államoknak.⁵⁵

Felhasznált irodalom

BRODZKA, Alicja: The Road to Fatca in the European Union, *European Taxation*, Vol. 53–No.10–2013, 517-521.

CRACEA, Andrei: OECD Actions to Counter Tax Evasion and Tax Avoidance (2013) Base Erosion and Profit Shifting an the Proposed Action Plan, Aggressive Tax Planning Based on After-Tax Hedging and Automatic Exchange of Information as a New Standard, *European Taxation* Vol.53–No.11-2013, 565-574.

DE THIBAUT, Antoine: FATCA or how the U.S. initiative will transform the world, *Columbia Journal of Tax Law*, Vol.4, No.2 2013, 27-30.

FÖLDES Gábor: Az adótan és az adójog általános része. In: SIMON István (szerk.): *Pénzügyi jog*, Osiris Kiadó 2007. Budapest 347-484.

MÉSZÁROS Viktória: A külföldről származó kamat- és egyéb jövedelmek, automatikus nemzetközi információcsere, ellenőrzési tapasztalatok, *Adó-kódex*, 2011.9. szám 68-71.

MOZO, Gracia Mª Luchena: The Prevention and Resolution of Tax Conflict within the Framework of International Exchange of Information, *European Taxation* Vol. 52-No.5-2012, 226-236.

---

⁵³ <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/automatic-exchange-financial-account-information-common-reporting-standard.pdf> (letöltve: 2014.07.10.)

⁵⁴ https://www.g20.org/sites/default/files/g20_resources/library/Communique%20Meeting%20of%20G20%20Finance%20Ministers%20and%20Central%20Bank%20Governors%20Sydney%2022-23%20February%202014_0.pdf (letöltve: 2014.06.05.)

⁵⁵ DECLARATION ON AUTOMATIC EXCHANGE OF INFORMATION IN TAX MATTERS, Adopted on 6 May 2014, elérhető: <http://www.oecd.org/mcm/MCM-2014-Declaration-Tax.pdf> (letöltve: 2014.06.05.)

MUKADI, Jeff: United Kingdom – United States FATCA Agreement Could Result in Substantive Changes to UK Tax Law, Bulletin for International Taxation Vol.67-No.3-2013, 141-149.

MURPHY, Richard: Closing the European Tax Gap, A report for Group of the Progressive Alliance of Socialists & Democrats in the European Parliament, http://www.socialistsanddemocrats.eu/sites/default/files/120229_richard_murphy_eu_tax_gap_en.pdf 2012.

ÖNER, Cihat: Using Exchange of Information in Regard to Assistance in Tax Collection, European Taxation Vol.51-No.4-2011,123-136.

SPENCER, David: Exchange of Information, Accountancy Business and the Public Interest, Vol.5-No.1-2006, 87-94.

TELLO, Carol P.: FATCA: Catalyst for Global Cooperation on Exchange of Tax Information. Bulletin for International Taxation, Vol.68–No.2-2014, 88-102.

TERRA, Ben J.M. – WATTEL, Peter J.: European Tax Law, Kluwer Law International, The Netherlands 2008.

VANISTENDAEL, Frans: The European Interest Savings Directive – An Appraisal and Proposal for Reform Bulletin for International Taxation, Vol. 63-No.4-2009, 152-162.